

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 29

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Mánadagin 2. august 1948

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

22 Árg.

Ólavsøkan 1948

Stór fólkasamkoma men veðrið kundi verið betri.

Mær tykist ofta, at hugurin at koma á Ólavsøku hjá Føroyingum er sum við konuni hjá Johs. V. Jensen í einum av stutt-søgum hans, ið komin var við kúgv til marknaðin, ti bæði livdu so í einsemi. Kúgvinn hevði ongar aðrar kýr at koma saman við, og so helt konan, at tað hevði verið hugnaligt onkun dag hjá henni at koma til marknaðin og verið saman við øðrum neytum. Hon skuldi als ikki vera seld, sum menn, ið sóu kúnna og konuna, trúðu.

Føroyingar hava livað gerandisdagin fjart hvør frá øðrum, illa hevur borið til at hitt gamlar kenningar, ti hevur hesin dagurin mest sum givið hitt einasta høvi til at koma líkliga saman og hitta aftur tey, sum tú kendi. Tey fremmindu kunna halda, at hetta er ikki størvegis at koma saman um, tjóðskapardagin: hetta er ein gongd aftur og fram. Men tað er nettopp hetta at ganga tolilislaga og hitta ein og annan, ið hevur verið eitt eyðkenni fyri Føroyingar og føroyskt fólkalív bæði vinnuferðir og stuttleikaferðir: sum í grind, tá ið menn hava gingið og biðað eftir, at grindaseðlar skulu koma út. Tað er ein serligur dómur á Ólavsøkusamkomuna, og hann kann og skal ikki seljast, hann skal ikki flytast sum fiskur, ull ella hermetikk.

Ólavsøkan broytist í heilum. Ólavsøkan 1948 er ikki lík teimum, ið framman undan vóru. Kriggstíðin hevur broytt, upp-gongutiðin hevur broytt.

Tórshavn, Ólavsøkustaðurin, er vordin mestsum kosmopolitiskur. Tú hoyrir ymisk tungumál í gøtunum: danskt, norskt, íslendskt, enskt o. s. frv. Vit eru vordin sum eitt av hesum nýggju londunum: fólk eru farin at flyta inn á okkum. Fólk sækja arbeiði her, fólk tevja vinning.

Tá ið eg gangi oman eftir Havnar götum Ólavsøkuaftan um kvöldið ella Ólavsökudag um kvöldið er myndin amerikonsk, ella hitt tiltikna Hyde

Park í London. Fólka-gongdirnar alda aftur og fram. Samkomur úti av ymsum slag. Fót-bólts-leikir í Gundadali, gudiligur fundur uttanfyri Ebenezer, politiskur fundur á Tinghúsvøllinum. — Annað kvöldið Frelsunarherurin á Vaglinum við hornblástri og songlógum, sum eggja tær at standa og vaggja og lyfta fótin upp, eins og skuldi tú farið upp á gólvið beinan vegin. Og so inni: kabarett í Sjonleikarhúsinum, føroyskur dansur aftan á. Ensukur dansur í Tórshöll — kanska okkurt í Klubbanum.

Myndin er flókt og braðnýggj. Hon er áhugarik og umhugs-ingarverd. Hon sýnir eina nýggja tíð. Hon sýnir ivaleyst alt hetta, sum vit halda bráðar oman á og hvørvir, tá ið samkoman og veitslan eru liðug, men sum ikki ger tað. Tað er hetta, sum sýnir seg á Ólavsøkuni 1948, ið fer at seta seg í Føroyingin og skapa eina nýggja fólkasál.

Skiftið er komið knappligt, má eg siga. Ættarliðið á miðjum aldri var vant at hoyra kingolag í myrkum bygðakirkjum. Stuttleikin var føroyskur dansur í lágum roykstovum. Vit royna enn at halda hetta, sum kódnar, uppi. Men man tað bata? Eru vit ikki komin á glið í hesum »europeiska kulturinum« og fara vit at stegða aftur? Verður tað ikki sum ein gamal leikur, ið vit royna at minna upp aftur onkra hálfloygda lötu? Soleiðis hugsi eg, meðan eg gangi gjøgnum Havnargøtur og gleðist um hövuðsstaðin í vøkstri — men samstundis sendi eina sorgarkenslu aftur til hetta, ið fer. —

Tað nýggja, kvikliga gevur býnum liv. Jörgen Frantz Jacobsens fððistadur tekur móti Ólavsøkugestunum sum í forðum, men andlit hansara skiftir lit. Ungfólkið fer skráðgongu gjøgnum göturnar, ismenninir selja bilfarmar av isi til gestirnar. Eydnuhjólini mala runt, og tú kanst fara heimaftur við sókkkladnum báti av dukkum,

spølum og øðrum góðum lutum av ymsum slag.

Hitt gamla andlitið verður roynt at varðveita: menn rógva kapp við fimligum, fagurt mál-adum bátum. Lögmaður, tingmenn og prestar ganga í kirkju. Tingið verður sett á fornan hátt. —

Eg eri í einum meldri; eg fari heimaftur, men livi eg, so verði eg ringan sum kúgvinn og konan hjá Johannes V. Jensen: eg fari aftur á Ólavsøku at finna vinir og kenningar og kanna eftir hvat nýtt, ið ta verður at koma aftur at.

skyldu fyri land og fólk og leggja kreftir okkara í at fáa so gott burtur úr tingarbeiðinum sum gjørligt.

Thorstein Petersen talar á donskum máli

Tað merkiliga hendi nú, at næstformaðurin fer upp og talar á donskum máli, og gevur Dan-um eina ábreiðslu, ti at stats-radiofoniin hevði reikað so fyrri, at hesin søguligi fundur kundi vera tikin uppá plátur, og bevaraður til allar tíðir sum eitt søguligt skjal. Hetta álop virkaði sera óhugnaligt uppá áhoyrar-arnar, og var illa dámað av øllum.

Johan Poulsen mótmælir.

Tá ið Th. P. var liðugur, fór Johan Poulsen upp og mótmælti ábreiðslu Th. P's. Th. P. hevði sjálvur, uttan at spyrja nakran eftir, tá ið hann sjálvur var formaður, latið upptaka lögtingsfundir, og eisini tá hann ikki var formaður, uttan at spyrja hvørki formann ella nakran annan lögtingslim eftir. So helt hann, Johan Poulsen, at Th. P. hevði onga orsök til at átala, at Öregaard sum lögtingsformaður hevði givið loyvi til slikt.

P. M. Dam talar.

P. M. Dam helt nú eina megnarrøðu, har hann í væl-vældum orðum mótmælti Th. P's atburð. Hann segði, at okkara tjóð, Føroyar, altið vildi taka væl móti vælvilja og vinar-ráðum frá frændatjóðunum, um tað so var frá Danmark, hinum Norðanlondunum ella øðrum vinartjóðum. Føroyingar hövdu altið verið hövskir og riddarligir, og ætlan okkara var at halda henda góða sið hjá okkara forfedrum í æru og verða sum teir. Hann bað teir útlend-ingar, sum fóru at hoyra hesa ábreiðslu Th. P's, bera yvir við tí manninum, sum kom fram við henni, og seta eina striku yvir hetta verk og rokna tað fyrri eina óføroyska gerð.

Formaðurin endar fyrsta fundin.

Siðani endaði formaðurin henda fyrsta fund við at siga, nær næsti fundur skuldi verða og las upp dagsskránni fyri henda næsta tingfundin, samstundis vóru tingmenninir Jens Chr. Olsen á Toftum og Johan Reinert í Vestmanna valdir til tingmenn, hin fyrri ti A. Sam-

Tingsetan 1948 byrjað.

Guðstænan.

Aftaná, at lögtingsmenn, land-stýrismenn, embætismenn og prestar við ríkisumboðsmanni, lögmanni og prósti á odda hövdu gingið í skráðgongu og vóru settir innar í kór, fór fram ólavsguðstænan 1948, og var hon sera vökur og hugtakandi. Presturin á Nesi, harra Salomon Joensen, prædikaði hugtakandi og vakurt um Ólavsanda og kristna trúgv. Tað sást týðuliga á andlitunum á teimum, sum í kirkjunni vóru, at prædikan og guðstænan óll nært við innastu hjartarøstur teirra. Sjáldan hevur Waagstein organistur spælt vakrari enn henda dag, og sjáldan hevur ein guðstænasta sum ein heild verið meira væleydnað.

Tingið sett.

Tingformaðurin, Öregaard, setti fundin. Siðani fór fram val av formanni og næstformanni. Formaðurin fyrri javnaðarflokk-in skeyt uppá at velja Öregaard til formann, og Poul Petersen skeyt uppá at velja Thorstein Petersen til næstformann, og báðir vóru valdir uttan mótsøðu. Siðani vóru Poul Petersen og Hentze Weihe valdir til skrivarar.

Lögtingsformaðurin setti so tingsetuna fyrri 1948 og byrjaði við at biðja lögtingsmenninar rópa 9 ferðir hurrá fyrri kongi okkara og 3 ferðir fyrri fðði-landinum; siðani helt hann eina vakra talu um, at vit, nú hava fingið sjálvstýri og lóggávuvald, mega royna at gera okkara fullu